

Харківська державна академія культури
Кафедра менеджменту соціально-культурної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи прийняття управлінських рішень

галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
спеціальність	0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
спеціалізація	
факультет	культурології

Харків – 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
86 год.			
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40%

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх магістрів знань та навичок з основ підготовки та обґрунтування управлінських рішень у сфері менеджменту соціокультурної діяльності; формування вмінь використовувати отримані знання при вирішенні конкретних питань в управлінні соціокультурною діяльністю.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення основ теорії прийняття управлінських рішень;
- засвоєння методичних підходів щодо аналізу та застосування методів обґрунтування й підготовки управлінських рішень у соціокультурній діяльності;
- оволодіння навичками самостійного застосування математичного апарату, комп'ютерної техніки та сучасного програмного забезпечення під час проведення економічного аналізу, пошуку та обґрунтуванні управлінських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність та технологію прийняття управлінських рішень;
- методи пошуку, прийняття та обґрунтування управлінських рішень у соціокультурній діяльності, прогнозування їхніх наслідків та оцінювання ефективності;
- моделі, методи та критерії прийняття управлінських рішень як в умовах визначеності, так і в умовах невизначеності, ризиків та конфліктів;
- моделі й методи прийняття управлінських рішень у прогнозуванні розвитку соціокультурної діяльності;

вміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися у теоретико-методологічних засадах пошуку та прийняття управлінських рішень;
- аналізувати проблемну ситуацію, визначати основні ризики, що впливають на результат соціокультурної діяльності;
- робити обґрунтований вибір економіко-математичних моделей під час дослідження проблемних ситуацій;
- обирати та застосовувати адекватні критерії оцінювання якості та ефективності проектів управлінських рішень;
- застосовувати комп'ютерну техніку та сучасні програмні засоби з метою розв'язання задач прийняття управлінських рішень у соціокультурній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії прийняття рішень. Методи прийняття управлінських рішень у СКД в умовах визначеності

Тема 1. Методологічні основи і технологія розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень

Роль та місце процесу прийняття рішень в управлінні підприємством. Управлінські (організаційні) рішення, їх класифікація та вимоги до них. Учасники процесу прийняття рішень. Етапи прийняття управлінських рішень у СКД.

Основи теорії прийняття управлінських рішень. Науковий підхід до прийняття рішень. Системний підхід до прийняття управлінських рішень. Сутність системи, основні її складові, властивості та ознаки. Поняття об'єкта, суб'єкта та предмета управління.

Вплив інформації на характер управлінських рішень. Види інформації, джерела інформації. Комп'ютерні системи підтримки прийняття рішень (СППР) та особливості їх застосування. Схеми прийняття управлінських рішень у СКД.

Тема 2. Методи й моделі прийняття управлінських рішень у СКД в умовах визначеності

Поняття про моделювання та його необхідність. Базові типи моделей. Класифікація економіко-математичних моделей. Етапи побудови математичних моделей. Загальні проблеми моделювання у прийнятті рішень.

Поняття про умови визначеності. Методи та моделі прийняття оптимальних рішень на основі математичного програмування. Модель вирішення задачі про призначення та її оптимізація. Модель вирішення транспортної задачі та її оптимізація. Моделі багатокритеріальної оптимізації у прийнятті рішень. Застосування обчислювальної техніки під час пошуку оптимальних управлінських рішень.

Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень у СКД в умовах невизначеності та ризику

Тема 1. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та (або) ризику

Поняття умов невизначеності і ризику в управлінських рішеннях. Основні причини ризику. Кількісні оцінки ризику. Загальні критерії раціонального вибору варіантів рішень в умовах невизначеності і ризику. Моделі й методи прийняття імовірнісних рішень. Критерії прийняття рішень за умови невідомого розподілу ймовірності (Вальда, Севіджа, Гурвиця, Лапласа). Моделі матриці цінності (загрози) альтернатив в умовах невизначеності та їх застосування. Критерії прийняття рішень при заданому розподілі ймовірності (критерії Байєса-Лапласа, Ходжеса-Лемана). Моделі матриці цінності (загрози) альтернатив в умовах ризику та їх застосування.

Модель дерева рішень та його застосування у СКД. Метод нечіткої логіки та його застосування у СКД. Моделі й методи прийняття рішень в системах масового обслуговування та їх застосування. Прийняття рішень в умовах антагоністичного протиборства. Моделі й методи прийняття управлінських рішень в умовах конфлікту (теорія ігор).

Тема 2. Методи прийняття управлінських рішень у прогнозуванні розвитку СКД.

Сутність і роль прогнозування діяльності підприємства. Вимоги до прогнозних рішень. Стратегічні і поточні прогнози. Методи прогнозування у СКД та їх характеристика. Прийняття творчих рішень. Кількісні (статистичні) методи прогнозування. Модель частотного аналізу. Моделі регресійно-кореляційного аналізу. Парний регресійно-кореляційний аналіз. Множинний регресійно-кореляційний аналіз. Моделі аналізу часових рядів.

Якісні (експертні) методи прогнозування. Метод мозкового штурму. Методи думки збувальників та очікування споживачів. Моделі й методи експертних оцінок у прогнозуванні СКД. Модель процедур Дельфі. Методи оцінювання якості прогнозів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи теорії прийняття рішень. Методи прийняття управлінських рішень у СКД в умовах визначеності												
Тема 1. Методологічні основи і технологія розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень	30	8	2			20						
Тема 2. Методи й моделі прийняття управлінських рішень у СКД в умовах визначеності	30	4	4			22						
Разом за змістовим модулем 1	60	12	6			42						
Разом за модулем 1	60	12	6			42						
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень у СКД в умовах невизначеності та ризику												
Тема 1. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та (або) ризику	30	4	4			22						
Тема 2. Методи прийняття управлінських рішень у прогнозуванні розвитку СКД	30	4	4			22						
Разом за змістовим модулем 2	60	8	8			44						
Разом за модулем 2	60	8	8			44						
Усього годин	120	20	14			86						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Системний підхід до прийняття управлінських рішень в соціокультурній діяльності	2
2	Методи прийняття оптимальних управлінських рішень в СКД на основі математичного програмування	4
3	Методи прийняття управлінських рішень в СКД в умовах невизначеності та їх застосування	4
4	Методи кількісного та якісного прогнозування у прийнятті управлінських рішень в соціокультурній діяльності	4
	Разом	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інформаційне та програмне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень	20
2	Моделювання та його роль у прийнятті управлінських рішень	22
3	Моделі й методи прийняття управлінських рішень в умовах конфлікту	22
4	Методи оцінювання якості прогнозів у СКД	22
	Разом	86

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання 1. Варіанти матриці транспортних витрат, попиту на продукції і виробничих можливостей приведені в табл. 1. Зберігання на фабриці одиниці продукції, не поставленої в центр розподілу, обходиться в 0,75 грн. в день, а штраф за прострочене постачання одиниці продукції, яка замовлена споживачем в центрі розподілу, але там не знаходиться, рівний 2,5 грн. в день. Розв'язати транспортну задачу, побудувавши відповідну модель та визначивши оптимальний план постачання продукції.

Зауваження. Зверніть увагу на те, що варіанти 1÷11 відповідають збалансованій моделі транспортної задачі, а варіанти 12÷15 – не збалансованій моделі.

Таблиця 1 – Варіанти матриці транспортних витрат, попиту і виробничих можливостей

№ варіанту	Матриця витрат, попиту і можливостей						№ варіанту	Матриця витрат, попиту і можливостей						№ варіанту	Матриця витрат, попиту і можливостей					
1	1	2	3	4	5	230	6	5	4	3	2	1	85	11	3	1	2	5	4	85
	6	7	85	85	10	150		1	2	3	4	5	165		10	9	8	7	6	230
	10	9	8	7	6	280		6	7	8	9	10	195		1	2	3	4	5	300
	5	4	3	2	1	220		10	9	8	7	6	210		6	7	8	9	10	185
	70	150	200	150	310			115	165	145	90	140			160	110	95	220	215	
2	10	9	8	7	6	130	7	8	5	7	9	10	250	12	9	5	10	8	7	115
	6	7	2	9	10	240		5	4	3	2	1	345		3	1	2	5	4	230
	5	4	3	2	1	210		10	9	8	7	6	290		6	7	9	10	8	175
	1	2	3	4	5	200		6	7	9	10	8	195		10	9	8	7	6	150
	100	170	220	50	240			210	155	250	195	270			110	85	75	250	190	
3	2	1	6	3	4	115	8	4	5	1	2	3	215	13	5	4	2	1	3	100
	7	6	5	8	9	195		9	10	6	8	8	175		10	9	7	6	8	85
	9	10	4	8	7	235		7	6	10	3	8	185		6	7	9	10	8	145
	4	5	1	3	2	290		2	1	5	8	3	210		1	2	4	5	3	200
	110	180	215	230	100			90	155	215	165	160			100	115	70	115	150	
4	3	6	4	2	1	215	9	9	3	5	7	2	410	14	3	2	9	5	7	320
	8	10	9	7	6	75		7	8	10	4	7	330		8	8	7	10	9	290
	8	5	7	9	10	310		4	8	6	8	9	295		8	3	4	6	2	245
	3	1	2	4	5	150		2	3	1	6	4	115		3	8	2	1	4	180
	100	150	145	250	105			345	220	190	200	195			300	110	200	150	245	
5	7	6	6	3	9	110	10	6	7	3	6	2	115	15	2	3	7	6	6	250
	9	5	10	8	7	95		10	9	8	5	8	75		8	8	9	10	5	270
	2	4	5	8	4	75		5	2	8	4	3	85		3	8	2	5	4	195
	4	1	1	3	2	210		1	4	3	1	8	145		8	3	4	1	1	240
	75	90	110	120	95			80	100	65	95	80			155	190	215	200	155	

Індивідуальне завдання 2. Варіанти чисельних значень матриці цінності альтернатив (тобто оцінок прибутку підприємства) для трьох можливих альтернатив і трьох рівноімовірних станів зовнішнього середовища, вказані в табл. 2. В умовах невизначеності прийняти оптимальне рішення, використовуючи критерії Вальда, Гурвіца ($\alpha=0,6$), Лапласа і максимаксний критерій.

Нехай отримані експертні оцінки вірогідності станів зовнішнього середовища $p_1=0,3$, $p_2=0,45$, $p_3=0,25$. В умовах ризику визначити оптимальне рішення, використовуючи критерії Байеса-Лапласа і Ходжеса-Лемана ($\beta=0,8$). Порівняти результат вибору рішення з отриманими раніше результатами вибору рішення в умовах невизначеності.

Таблиця 2 – Варіанти чисельних значень матриці цінності альтернатив

№ варіанту	Матриця цінності			№ варіанту	Матриця цінності			№ варіанту	Матриця цінності		
1	100	80	40	6	100	80	50	11	100	70	50
	90	90	70		90	100	70		90	90	60
	60	60	80		60	90	80		50	60	70
2	100	70	60	7	100	80	50	12	100	70	50
	80	90	70		80	90	70		80	90	60
	60	70	80		60	90	80		60	70	80
3	100	80	40	8	100	80	40	13	100	80	50
	70	90	60		70	90	50		70	90	60
	60	70	80		50	70	80		60	70	70
4	100	80	20	9	100	80	50	14	100	80	50
	80	90	40		80	90	70		70	90	70
	30	40	80		40	70	80		40	60	70
5	100	80	50	10	100	80	30	15	100	80	40
	80	95	70		90	90	40		80	90	70
	60	70	80		50	60	70		50	70	100

8. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, виконання індивідуальних практичних завдань, самостійна робота.

9. Методи контролю

Контроль відвідування занять, контроль конспектів лекцій, оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань, поточне тестування, підсумковий екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		40	100
T1	T2	T4	T5		
15	15	15	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Лубенець С.В. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Моделі і методи прийняття рішень у фінансах» // Метод. рек. Х.: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2009. – 84 с.
2. Лубенець С.В., Сорокін В.Ф. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті» // Метод. вказівки. Харків:ХІНЕМ, 2009.- 100 с.
3. Лубенець С.В. Навчально-методичні матеріали до курсу «Прогнозування та стратегічне планування діяльності установ у соціокультурній діяльності» для студентів за напрямом підготовки 0201 «Культура», спеціальністю 8.02010601 «Менеджмент соціокультурної діяльності». – Харків: ХДАК, 2012. – 28 с.
4. Лубенець С.В. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Математичне моделювання підприємницької діяльності» // Метод. вказівки. Харків:ХІНЕМ, 2010.- 88 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Блюмин С.Л., Шуйкова И.А. Модели и методы принятия решений в условиях неопределённости. – Липецк: ЛЭГИ, 2001. – 138 с.
2. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
3. Иваниенко В.В. Модели и методы принятия решений в анализе и аудите: Учебное пособие. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2004. – 296 с.
4. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці. – К.: ЦНЛ, 2003. – 202 с.
5. Лубенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник. – Львів: ПП «Магнолія 2006», 2010. – 262 с.

Допоміжна

1. Геловани В. А., Башлыков А.А., Бритков В.Б., Вязилов Е.Д. Интеллектуальные системы поддержки принятия решений. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 304 с.
2. Минюк С.А. Математические методы и модели в экономике: Учеб. пособие / Минюк С.А., Ровба Е.А., Кузьмич К.К. – Мн.: ТетраСистемс, 2002. – 432 с.
3. Розен В.В. Математические модели принятия решений в экономике. Учеб. пособ.– М.: Книжный дом «Университет», Высшая школа, 2002. – 288 с.
4. Чемерис А., Юринець Р., Мицишин О. Методи оптимізації в економіці. Навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 152 с.
5. Шелобаев С.И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 367 с.